

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра соціології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор
з науково-педагогічної роботи
професор Олександр ПОЛОВКО

“ ” 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

спеціальність 054 Соціологія; 231 Соціальна робота

освітня програма «Соціологія комунікацій, реклама та зв'язки з громадськістю»,

«Соціальна робота», «Соціально-політичні та маркетингові дослідження»

вид дисципліни обов'язкова

факультет соціологічний

2022 / 2023 навчальний рік

«Соціальна психологія»

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою соціологічного факультету
29 серпня 2022 року, протокол № 8

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Пак Інна В'ячеславівна – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології

Програму схвалено на засіданні кафедри соціології

Протокол № 15 від 14 червня 2022 року

В.о. завідувачки кафедри соціології

Людмила СОКУРЯНСЬКА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Соціальна робота»

Гарант освітньо-професійної програми

«Соціальна робота»

Юлія СОРОКА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Соціологія комунікацій, реклама та зв'язки з громадськістю»

Гарант освітньої програми
«Соціологія комунікацій, реклама

та зв'язки з громадськістю»

Ірина СОЛДАТЕНКО

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Соціально-політичні та маркетингові дослідження»

Гарант освітньо-професійної програми
«Соціально-політичні та маркетингові дослідження»

Олена МУРАДЯН

Програму погоджено науково-методичною комісією соціологічного факультету

Протокол № 10 від 21 червня 2022 року

Голова науково-методичної комісії

соціологічного факультету

Юлія СОРОКА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Соціальна психологія» складена відповідно до освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів спеціальностей 054 Соціологія; 231 Соціальна робота

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – ознайомлення студентів з основами соціально-психологічної теорії, історією становлення соціальної психології як самостійної науки та актуальними напрямками сучасного соціально-психологічного теоретизування.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни – ознайомлення студентів із загальними питаннями соціально-психологічної науки, змістом класичних та сучасних напрямів у теорії особистості, соціально-психологічними проблемами аналізу великих та малих соціальних груп, деякими аспектам спілкування як соціально-психологічного феномену.

1. 3. Кількість кредитів – 4

1. 4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
4-й	4-й
Лекції	
32 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	6 год.
Лабораторні заняття	
-	
Самостійна робота	
56 год.	104 год.
у тому числі індивідуальні завдання	
контрольні роботи	контрольні роботи
1	1
есе/реферат	есе/реферат
1	1
Вид контролю:	Вид контролю:
Залік	Залік

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, Освітнього стандарту спеціальності 054 – «Соціологія» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти (затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 04.03.2020 № 371, зі змінами, затвердженими Наказом Міністерства освіти і науки України від 28.05.2021 № 593) студенти повинні набути такі результати навчання.

Загальні компетентності

ЗК 01 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 03 Здатність працювати в команді.

ЗК 05 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 08 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 09 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 10 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 11 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 12 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство.

Спеціальні компетентності

СК 01 Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.

СК 02 Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій.

СК 03 Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.

СК 04 Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів.

СК 05 Здатність самостійно планувати, організовувати та проводити соціологічне дослідження

СК 06 Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК 07 Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефаківців.

СК 08 Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога.

Програмні результати навчання

ПРН 01 Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.

ПРН 02 Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.

ПРН 03 Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі.

ПРН 4 Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.

ПРН 06 Ефективно виконувати різні ролі (зокрема організатора, комунікатора, критика, генератора ідей, виконавця тощо) у команді в процесі вирішення фахових задач.

ПРН 07 Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.

ПРН 08 Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.

ПРН 10 Володіти навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів.

ПРН 11 Презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефахівців.

ПРН 12 Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога.

ПРН 13 Відтворювати факти (дати, події, принципи й закономірності суспільного розвитку), встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями, явищами, робити висновки, аргументувати свої думки.

ПРН 14 Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

Студенти мають:

- засвоїти основні соціально-психологічні категорії,
- отримати інформацію та опанувати практичні навички щодо особливостей використання соціально-психологічних методів дослідження,
- отримати навички аналізу явищ повсякденного життя з позицій соціальної психології та використання отриманих знань в інших навчальних дисциплінах, що передбачені планом підготовки.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Соціальна психологія як наука

Тема 1. Предмет та методи соціально-психологічних досліджень

Дискусії про предмет соціальної психології у науці. Місце соціальної психології в системі наук про людину та суспільство. Інтра- та інтердисциплінарні підходи до визначення предмета соціальної психології. Соціальна психологія та соціологія.

Особливості та проблеми застосування опитування, спостереження, аналізу документів і тестів у соціально-психологічних дослідженнях. Соціометрична методика та її пізнавальні можливості.

Експеримент як соціально-психологічний метод. Історія застосування соціально-психологічного експерименту. Соціально-психологічні експерименти М. Шеріфа, С. Аша та С. Мілграма. Проблеми валідності та репрезентативності експерименту в соціальній психології, екологічна валідність соціально-психологічного експерименту. Морально-етичні проблеми соціально-психологічного експерименту.

Тема 2. Історія розвитку основних теоретичних шкіл та напрямів соціально-психологічних знань

Періодизація історії соціально-психологічної науки. Осмислення соціально-психологічних явищ у системі соціогуманітарного знання (VI ст. до н. е. – середина XIX ст.). Описовий період розвитку соціальної психології: роботи М. Лацаруса та Г. Штейнтала й формування «психології народів»; внесок В. Вундта в становлення соціально-психологічної теорії; «психологія мас» у роботах Г. Тарда, Г. Лебона, Дж. Болдуїнга, У. Мак-Дугалла та ін. Європейська та американська соціальна психологія XX століття.

Розвиток соціальної психології як експериментальної науки (дослідження В. Меде, Ф. Олпорта, Н. Тріпплетта, В. Бехтерева з вивчення феномена соціальної фасилітації та соціальної інгібіції).

Біхевіоризм і необіхевіоризм та їхній вплив на розвиток соціально-психологічних знань (Е. Торндайк, Дж. Уотсон, Е. Толмен, К. Халл, Ф. Скіннер). Соціальний біхевіоризм як спроба вивчення соціалізації дітей, набуття соціального досвіду та норм поведінки і рольова концепція Дж. Міда. Основні напрями соціального біхевіоризму другої половини XX століття: теорія навчання А. Бандури, теорія фрустрації Д. Долларда. Гештальтпсихологія та теорія «поля» К. Левіна, польова та вольова поведінка особистості. Внесок К. Левіна в розвиток досліджень малих груп, розробка типології стилів спілкування та керівництва.

Когнітивний напрям у психології особистості, дослідження Дж. Роттера та Дж. Келлі. Теорія «когнітивного дисонансу» Л. Фестінгера. Розвиток європейської соціальної психології. Теорія соціальних уявлень С. Московічі.

Розділ 2. Соціально-психологічні проблеми аналізу особистості

Тема 1. Соціалізація особистості: поняття, кризи, агенти та механізми

Особистість: повсякденне та наукове тлумачення. Специфіка аналізу особистості в психології, соціальній психології та соціології.

Соціалізація особистості: періоди та кризи. Теорія криз соціалізації Е. Еріксона. Погляди Е. Кюблер-Росс на особливості соціалізації наприкінці життєвого шляху. Агенти соціалізації особистості в сучасному світі. Телебачення як агент соціалізації: вплив телевізійного насильства на формування особистості.

Зміст процесу соціалізації та його основні сфери. Механізми соціалізації (імітація, ідентифікація, інтеріоризація, адаптація тощо). Соціалізація дорослих, поняття «ре соціалізації» особистості.

Тема 2. Структура особистості та проблеми соціалізації в теоріях класиків світової психології

Психоаналітична теорія З. Фрейда: рушійні сили розвитку особистості, структура психіки та структура особистості. Поняття про механізми психологічного захисту (проекція, раціоналізація, витіснення, регресія, сублімація та ін.).

Стадії соціалізації особистості в теорії З. Фрейда: оральна, анальна, фалічна, латентна та генітальна. Особистісні комплекси, що виникають у процесі соціалізації (Едіпів комплекс, комплекс Електри, комплекс кастрації).

Аналітична психологія К. Юнга: структура особистості, індивідуальне та колективне несвідоме, поняття «архетипу», місце та роль архетипів у структурі особистості. Індивідуація як процес формування особистості та досягнення «Самості».

Індивідуальна психологія А. Адлера: «почуття неповноцінності», «прагнення до влади» та «соціальний інтерес» як фундаментальні характеристики особистості. Поняття «психологічний комплекс», «комплекс неповноцінності» та «комплекс вищості». Механізми компенсації, ідеї щодо формування стилю життя та «фіктивного фіналізму» в теорії А. Адлера.

«Культурно-філософський психоаналіз» К. Хорні: «корінна тривога» («базальна тривога») як базова категорія теорії, поняття внутрішньоособистісних конфліктів. Основні потреби, основний конфлікт та механізми психологічного захисту. Типи особистості залежно від домінування різних видів потреб. Прагнення особистості до самореалізації. Структура особистості: актуальне «Я», ідеалізоване «Я» та реальне «Я».

Сексуально-економічна теорія В. Райха. Структура та характер особистості, «невротичний характер» і «здоровий характер» у розумінні В. Райха. Психологія фашизму. Ідея сексуальної революції та її вплив на суспільні процеси в Європі та Америці.

Гуманістичний психоаналіз Е. Фромма. Потреба в укоріненні та потреба в індивідуалізації як рушійні сили розвитку особистості. «Свобода для» та «свобода від». Любовні та симбіотичні союзи. Екзистенціальні та історичні дихотомії людського існування. Поняття та типи «соціального характеру», продуктивні та непродуктивні типи характеру в теорії Фромма.

Міжособистісна психіатрія Г. Саллівана. Міжособистісні відносини як основа людського існування. «Неспокій» та динамізми як механізм психологічного захисту. Ілюзорний характер особистості та проблеми соціалізації.

Гуманістичний напрям у теоріях особистості. А. Маслоу про систему особистісних потреб та особливості її функціонування. «Піраміда потреб» та поняття самоактуалізації особистості; критерії особистості, що самоактуалізувалася.

«Психологія особистісних конструктів» Дж. Келлі. Особистісні конструкти як усталений спосіб осмислення людиною певних аспектів життєдіяльності, інтерпретації життєвого досвіду. «Репертуарний тест рольового конструкта» (Role Construct Repertory Test) та «техніка репертуарної ґратки» як шлях до створення моделі особистісних конструктів, діагностики емоційних станів, вивчення закономірностей формування феномена дружби тощо.

Феноменологічна теорія особистості К. Роджерса. Я-концепція (Самість) як важливий персонологічний конструкт теорії Роджерса. «Техніка Q-сортування» як засіб валідації феноменологічної теорії. «Клієнт-центрована терапія» К. Роджерса та затвердження цілісності й унікальності людини в процесі психотерапевтичного втручання.

Новітні напрями світової персонології: теоретичні підходи та методичні розробки.

Розділ 3. Соціальні групи як об'єкт соціально-психологічного аналізу

Тема 1. Теоретико-методологічні аспекти аналізу та класифікації соціальних груп

Методологічні проблеми аналізу груп у соціальній психології. Різноманіття соціальних груп. Класифікація соціальних груп: умовні та реальні, лабораторні та природні, великі та малі, організовані та неорганізовані групи тощо.

Поняття, різновиди та характеристики великих груп. Класи, нації, соціально-професійні та соціально-демографічні спільноти як об'єкт соціальної психології.

Тема 2. Історія та сучасні напрями соціально-психологічного аналізу соціальних груп

Історія та основні етапи вивчення малих груп. Малі соціальні групи та їхня класифікація (організовані та спонтанні, відкриті та закриті, стаціонарні та тимчасові, групи членства та референтні групи тощо). Методи та дослідження малих соціальних груп. Склад та структура малих соціальних груп. Динамічні процеси в малих соціальних групах (утворення груп, лідерство та керівництво, процес прийняття рішень), групові цінності та норми, соціальний контроль та система санкцій.

Розділ 4. Спілкування як соціально-психологічний феномен

Тема 1. Структура, механізми та соціально-психологічні ефекти спілкування

Спілкування як процес сприйняття людини людиною. Типові схеми формування першого враження та помилки першого сприйняття. Психологічні механізми, що забезпечують процес сприйняття в ході спілкування (ідентифікація, емпатія, рефлексія). Ефекти міжособистісного сприйняття (каузальна атрибуція, стереотипи, соціальна установка, упередження, атракція).

Спілкування як комунікативний процес. Особливості людської комунікації. Вербальна й невербальна комунікація. Різновиди невербальної комунікації: з використанням оптико-кінетичної системи знаків (жести, мімічні рухи); пара- та екстралінгвістичної системи знаків (діапазон та тональність голосу, включення пауз, сміху тощо, темп мовлення); просторово-часової системи знаків (розміщення співрозмовників, запізнення); візуальної системи знаків (погляди).

Спілкування як інтеракція. «Позитивна» та «негативна» інтеракція. Концепція взаємодії Ч. Бейлса, фази групової взаємодії та типи лідерства. «Інструментальний» (орієнтація групи, обмін думок, висування пропозицій) та «експресивний» (високий авторитет у членів групи, до його думок завжди прислухається більшість з них) лідери. Модель «подвійного лідерства» групи.

Тема 2. Засоби соціально-психологічного впливу в процесі спілкування

Наслідування як механізм взаємодії, взаємовпливу та соціалізації. Феномени конформізму й конформності та їх експериментальне дослідження.

Навіювання як механізм соціально-психологічного впливу. Феномени сугестії, контрсугестії та самонавіювання.

Зараження як механізм впливу. Зараження та паніка.

Переконання як засіб свідомого та організованого впливу на особистість.

Використання механізмів соціально психологічного впливу в повсякденному спілкуванні, рекламній діяльності, передвиборчих кампаніях тощо. Мода як складне соціально-психологічне явище.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього					
лекції		семін.	лаб.	інд.	СР	лекції		семін.	лаб.	інд.	СР	
Розділ 1. Соціальна психологія як наука												
Тема 1. Предмет та методи соціально-психологічних досліджень	14	4	4			6	14	1	1			12
Тема 2. Історія розвитку основних теоретичних шкіл та напрямів соціально-психологічних знань	14	4	4			6	14	1	0,5			12,5
Разом за розділом 1	28	8	8			12	28	2	1,5			24,5
Розділ 2. Соціально-психологічні проблеми аналізу особистості												
Тема 1. Соціалізація особистості: поняття, кризи, агенти та механізми	8	2	2			4	8	2	1			5
Тема 2. Структура особистості та проблеми соціалізації в теоріях класиків світової психології	30	10	8			12	30	2	0,5			27,5
Разом за розділом 2	38	12	10			16	38	4	1,5			32,5
Розділ 3. Соціальні групи як об’єкт соціально-психологічного аналізу												
Тема 1. Теоретико-методологічні аспекти аналізу та класифікації соціальних груп	12	2	2			8	12	1	0,5			10,5
Тема 2. Історія та сучасні напрями соціально-психологічного аналізу соціальних груп	12	2	4			6	12	1	0,5			10,5
	24	4	6			14	24	2	1			21
Розділ 4. Спілкування як соціально-психологічний феномен												
Тема 1. Структура, механізми та соціально-психологічні ефекти спілкування	14	4	4			6	14	1	1			12
Тема 2. Засоби соціально-психологічного впливу в процесі спілкування	16	4	4			8	16	1	1			14
Разом за розділом 4	30	8	8			14	30	2	2			26
Усього годин	120	32	32			56	120	10	6			104

В умовах військового стану лекції проводяться в онлайн режимі із застосуванням платформ Google Meet/ Google Classroom. Конспекти лекцій з переліком питань для самоперевірки студентів після онлайн заняття завантажуватимуться у відповідний дистанційний курс на платформі Google Classroom. 25% часу лекції використовується для

запитань, дискусій, обговорення навчального матеріалу. Питання для самоконтролю студентів за кожною лекцією розташовані у відповідному дистанційному курсі на платформі Google Classroom.

Класифікація лекцій:

Розділ курсу/ тема лекції	Вид лекції	Кількість годин
Розділ 1. Соціальна психологія як наука		
Лекція 1.1. Предмет та методи соціально-психологічних досліджень	вступна	4
Лекція 1.2. Історія розвитку основних теоретичних шкіл та напрямів соціально-психологічних знань	тематична	4
Розділ 2. Соціально-психологічні проблеми аналізу особистості		
Лекція 2.1. Соціалізація особистості: поняття, кризи, агенти та механізми	тематична	2
Лекція 2.2 Структура особистості та проблеми соціалізації в теоріях класиків світової психології	тематична	10
Розділ 3. Соціальні групи як об'єкт соціально-психологічного аналізу		
Лекція 3.1. Теоретико-методологічні аспекти аналізу та класифікації соціальних груп	тематична	2
Лекція 3.2. Історія та сучасні напрями соціально-психологічного аналізу соціальних груп	тематична	2
Розділ 4. Спілкування як соціально-психологічний феномен		
Лекція 4.1. Структура, механізми та соціально-психологічні ефекти спілкування	тематична	4
Лекція 4.2. Засоби соціально-психологічного впливу в процесі спілкування	тематична	4

4. Теми семінарських занять (денне форма навчання)

№ з/п	Назва розділів та теми заняття	Кількість годин
Розділ 1. Соціальна психологія як наука		
1	Предметне поле соціальної психології: історія та сучасність Питання для обговорення: 1. Дискусії про предмет соціальної психології у вітчизняній науці. 2. Специфіка та різноманіття соціально-психологічних феноменів. 3. Місце соціальної психології в системі соціогуманітарних наук.	2
2	Методи соціальної психології Питання для обговорення: 1. Особливості та проблеми застосування методів опитування в соціально-психологічних дослідженнях. 2. Спостереження в соціальній психології. 3. Особливості застосування контент-аналізу в соціально-психологічних дослідженнях. 4. Методологічні та етичні аспекти соціально-психологічного експерименту.	2

3	Історія розвитку основних теоретичних шкіл та напрямів соціально-психологічних знань Питання для обговорення: 1. Які умови передували появі соціальної психології як самостійної науки? 2. Яке значення для сучасної соціальної психології мають перші теорії, що виникли в описовий період («психологія народів», «психологія мас»)? 3. Основні етапи та особливості розвитку європейської та американської соціальної психології. 4. У чому Ви вбачаєте причини своєрідного протистояння, що існує у відносинах між представниками сучасної європейської та американської соціально-психологічної думки?	4
	Разом за розділом 1	8
	Розділ 2. Соціально-психологічні проблеми аналізу особистості	
1.	Соціалізація особистості: соціально-психологічні проблеми аналізу Питання для обговорення: 1. Специфіка аналізу проблем соціалізації особистості в царинах різних соціогуманітарних наук. 2. Повсякденне та наукове уявлення про особистість. 3. Які аспекти соціалізації вивчаються у першу чергу соціологами, а які – соціальними психологами? Що дає аналіз соціалізації для представників обох наук? 4. Кризи та агенти соціалізації.	2
2.	Структура особистості та проблеми соціалізації в теоріях класиків світової психології Питання для обговорення: 1. Яку роль у психічному житті особистості відіграють механізми психологічного захисту, що описав З. Фрейд? Перелічіть основні з них і наведіть приклади. 2. Як Ви вважаєте, чи має сенс юнгівська інтерпретація релігійної міфології, крім утвердження цінності самої релігії? 3. Як адлерівське поняття «почуття неповноцінності» «спрацьовує» щодо людей із фізичними вадами? 4. Як пояснює К. Хорні розбіжності між здоровою і невротичною особистістю з позиції невротичних потреб чи тенденцій? 5. Який конфлікт, на думку Е. Фромма, є основною мотиваційною силою в житті людей? Опишіть п'ять основних екзистенціальних потреб людини. 6. Поясніть, що мав на увазі А. Маслоу під креативністю як характеристикою самоактуалізованої людини. Чим ця характеристика відрізняється від характеристики музичного чи художнього обдарування?	8
	Разом за розділом 2	10
	Розділ 3. Соціальні групи як об'єкт соціально-психологічного аналізу	
1.	Малі соціальні групи Питання для обговорення: 1. Теоретико-методологічні проблеми вивчення малих груп: історія та сучасний стан. 2. Динамічні процеси в малих групах. 3. Проблеми керівництва малою групою.	2

2.	Великі соціальні групи Питання для обговорення: 1. У чому принципова психологічна відмінність між великою та малою групою? 2. Назвіть основні риси масових суспільств за характеристиками, наданими Т. Шибутані. Запропонуйте декілька найбільш актуальних, на Ваш погляд, тем для досліджень масових суспільств під кутом зору сучасної соціальної психології. 3. Проблема структури психології великих соціальних груп. 4. Сутнісні характеристики етнічних груп: національний характер чи ментальність?	4
Разом за розділом 3		6
Розділ 4. Спілкування як соціально-психологічний феномен		
1.	Специфіка та структура спілкування як соціально-психологічного процесу Питання для обговорення: 1. Основні структурні компоненти спілкування. 2. Помилки першого сприйняття та шляхи їх подолання. 3. Соціально-психологічні механізми та ефекти спілкування.	4
2.	Засоби соціально-психологічного впливу в процесі спілкування Питання для обговорення: 1. Історія виникнення та основні види соціально-психологічного впливу. 2. Практичні проблеми та етичні аспекти використання засобів соціально-психологічного впливу.	4
Разом за розділом 4		8
Усього годин		32

В умовах військового стану семінарські заняття будуть проводитись в онлайн режимі із застосуванням платформ Google Meet/ Google Classroom. Семінарські завдання можуть бути як індивідуальними, так і груповими та виконуються як синхронно або асинхронно у відповідному дистанційному курсі на платформі Google Classroom. Класифікація семінарських занять:

Тема курсу/ № семінарського заняття	Форма проведення семінарського заняття	Форма організації виконання завдань	Кількість годин
Розділ 1. Соціальна психологія як наука			
Семінарське заняття №1.1 Предметне поле соціальної психології: історія та сучасність	онлайн	групові	2
Семінарське заняття №1.2. Методи соціальної психології	онлайн	групові	2
Семінарське заняття №1.3. Історія розвитку основних теоретичних шкіл та напрямів соціально-психологічних знань	онлайн	групові	4
Розділ 2. Соціально-психологічні проблеми аналізу особистості			
Семінарське заняття № 2.1. Соціалізація особистості: соціально-психологічні проблеми аналізу	онлайн	групові	2
Семінарське заняття №2.2. Структура особистості та проблеми соціалізації в теоріях класиків світової психології	онлайн	групові	8

Розділ 3. Соціальні групи як об'єкт соціально-психологічного аналізу			
Семінарське заняття №3.1. Малі соціальні групи	онлайн	Групові	2
Семінарське заняття №3.2 Великі соціальні групи	онлайн	Групові	4
Розділ 4. Спілкування як соціально-психологічний феномен			
Семінарське заняття №4.1. Специфіка та структура спілкування як соціально-психологічного процесу	онлайн	Групові	4
Семінарське заняття №4.2. Засоби соціально-психологічного впливу в процесі спілкування	онлайн	Групові	4

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість Годин
Розділ 1		
1.	Тема 1. Предмет та методи соціально-психологічних досліджень: - пошук визначень предмету соціальної психології як науки - підготовка до дискусії за фільмом «Експеримент»	6
2.	Тема 2. Історія розвитку основних теретичних шкіл та напрямів соціально-психологічних знань: знайомство з першоджерелами та підготовка доповідей	6
Разом за розділом 1		12
Розділ 2		
	Тема 1. Соціалізація особистості: поняття, кризи, агенти та механізми: - знайомство з першоджерелами - підготовка до дискусії за фільмом «Парфумер»	4
	Тема 2. Структура особистості та проблеми соціалізації в теоріях класиків світової психології: знайомство з першоджерелами та підготовка доповідей	12
Разом за розділом 2		16
Розділ 3		
	Тема 1. Теоретико-методологічні аспекти аналізу та класифікації соціальних груп: знайомство з першоджерелами та підготовка доповідей	4
	Тема 2. Історія та сучасні напрями соціально-психологічного аналізу соціальних груп: - знайомство з першоджерелами та підготовка доповідей - підготовка до тестової роботи з розділу	5
	Підготовка до контрольної роботи	5
Разом за розділом 3		14
Розділ 4		
	Тема 1. Структура, механізми та соціально-психологічні ефекти спілкування: опрацювання додаткової літератури з теми	2
	Тема 2. Засоби соціально-психологічного впливу в процесі спілкування: опрацювання додаткової літератури з теми та підготовка доповідей	2
	Підготовка есе	10
Разом за розділом 4		14
Усього годин		56

6. Індивідуальні завдання

Написання есе за результатами перегляду екранізації роману П. Гайсміт «Талановитий містер Ріплі».

7. Методи навчання

Лекції, пояснення, групові дискусії, опрацювання навчальної та наукової літератури.

8. Методи контролю

Методами контролю в курсі «Соціальної психології» є поточний контроль, оцінка есе та виконання контрольних робіт, залік.

Поточний контроль – проводиться викладачем на семінарських та лекційних заняттях. Завданнями поточного контролю є перевірка характеру орієнтації та рівня засвоєння студентом навчальних матеріалів, перевірка підготовки студентів до сприйняття та обговорення нового теоретичного матеріалу з курсу, до виконання самостійних практичних робіт, заохочення навчальної активності студентів. Основною метою поточного контролю є забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та студентами у процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією студентів. Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на семінарських заняттях, у формі виступів студентів при обговоренні питань, у формі групової роботи.

Контрольна робота, передбачена навчальним планом, складається з одного закритого питання та тестових завдань.

Оцінка есе за означеною темою лекційних занять відбиває ступінь засвоєння студентом теоретичного матеріалу, здатність застосувати теоретичні положення для аналізу конкретних життєвих проявів особистості, уміння інтегрувати окремі епізоди та прояви у цілісну характеристику особистості.

Залік відбиває засвоєння студентом матеріалів курсу за всіма розділами курсу.

Форми контролю навчальних здобутків студентів

Розділ 1:

– поточний контроль на лекційних та семінарських заняттях,

Розділ 2:

– поточний контроль на лекційних та семінарських заняттях.

Розділ 3:

– поточний контроль на лекційних та семінарських заняттях,

– контрольна робота за вивченими темами.

Розділ 4:

– поточний контроль семінарських заняттях,

– оцінка результатів написання есе.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота													Залік	Сума
Розділ 1		Розділ 2			Розділ 3			Розділ 4			Контроль-на робота, передбачена навчальним планом	Есе		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11			60	40
1	1	1	2	2	2	1	1	2	1	1	25	20		

T1, T2 ... – теми розділів.

Всі студенти допускаються до підсумкового семестрового контролю.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Аудиторна робота на лекційних та семінарських заняттях – до 2 балів за заняття:

- 2 бали – систематична й активна робота на занятті, чітке розуміння, володіння навчальним матеріалом;
- 1 бал – послідовна робота на занятті, достатнє володіння навчальним матеріалом;
- 0,5 бали – епізодична робота на занятті, недостатньо чітке розуміння, володіння навчальним матеріалом.

Контрольна робота

- 25 балів студент у повному обсязі засвоїв навчальний матеріал, розкрив усі аспекти при написанні відповіді на відкрите питання, надав правильні відповіді на усі питання тесту,
- 20 балів – студент демонструє знання при відповіді на відкрите питання, надає розгорнуту відповідь на нього,
- 10-1 бал студент отримує у залежності від кількості правильних відповідей на питання тесту.

Написання есе

- 20 балів – максимальну оцінку отримує есе, де студент демонструє добре розуміння теоретичного матеріалу, вільно використовує набуті знання, оперує ними при аналізі проблемної ситуації;
- 15 балів – студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами теоретичного матеріалу, але не у повному обсязі володіє методами аналізу ситуації, не робить висновок;
- 10 балів – студент засвоїв теоретичний матеріал у недостатньому обсягу, викладено лише загальну схему, при аналізі ситуації не розкриває усіх аспектів проблеми.

Залікова робота – 40 балів

робота складається з двох питань відкритого типу та тестових завдань, відповідь на відкриті питання оцінюється максимально у 10 балів кожна, а на третє, більш просте, – тестові питання 1 бал за кожну правильну відповідь.

Оцінювання відкритих питань відбувається за наступними критеріями:

- 10 балів** ставиться, якщо зміст питання повністю розкритий, викладення чітке, логічне й послідовне.
- 8 балів** ставиться, якщо зміст питання у цілому розкритий вірно, проте наявні декілька незначних недоліків, або один з аспектів питання розкритий тільки схематично, або є одна суттєва помилка у розкритті другорядного аспекту питання.
- 5 балів** ставиться, якщо зміст питання розкритий у цілому вірно, але схематично, без подробиць чи конкретизації, або розкрито не всі основні аспекти питання, або є помилки у розкритті основних аспектів питання.

- 3 бали** ставиться, якщо у цілому вірно, але надто схематично, розкритий тільки один основний аспект питання, наявні суттєві помилки у розкритті основного аспекту питання.
- 2 бали** ставиться якщо частково обговорений тільки один аспект питання, можливо не основний.

10. Рекомендована література

Основна література

1. Варій М. Й. Соціальна психіка нації. Львів : СПОЛОМ, 2002. 184 с.
2. Волянська О. В., Ніколаєвська А. М. Соціальна психологія : навчальний посібник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. 160 с.
3. Волянська О. В., Ніколаєвська А. М. Соціальна психологія : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 275 с. (Вища освіта ХХІ століття).
4. Волянська О. В., Коробкіна Т.В., Ніколаєвська А. М. Соціальна психологія : навчальний посібник. 3-є видання, доповнене. Харків : ХНУРЕ, 2012. – 220 с.
5. Загальна психологія : підручник / за ред. О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. 2-ге вид., випр. і доп. Київ : Каравела, 2012. 464 с. Гриф надано МОН України (гриф № 1.11-846 від 01.03.2008 р.)
6. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : підручник: У 2 кн. Київ : Либідь, 2004.
7. Основи соціальної психології : підруч. для закл. вищ. освіти / П. П. Горностай, П. І. Бублик, М. О. Литвин, М. М. Слюсаревський, В. О. Татенко, Т. М. Титаренко, Н. В. Хазратова ; за ред. чл.-кор. НАПН України М. М. Слюсаревського ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. Київ: Талком, 2018. 578 с. ISBN 978-617-7685-42-4
8. Слюсаревський М. М. Теоретичні напрями соціальної психології. Львів : Львівська політехніка, 2020. 104 с.
9. Слюсаревський М. М., Хазратова Н. В. Соціальна психологія. Львів : Львівська політехніка, 2019. 352 с.
10. Шахова О.Г. Соціальна психологія особистості : навчальний посібник. Харків: Контраст, 2019. 116 с.
11. Brehm S., Kassir S. Social Psychology. Boston : Houghton Mifflin Company, 1989.
12. Moscovici S. Theory and society in social psychology // *The Context of Social Psychology* / Ed. J. Israel, H. Taifel. London : Acad.Press, 1972.
13. Myers D. Psychology. New York : Worth Publishers, 1992.

Допоміжна література

1. Галян О. І., Галян І. М. Експериментальна психологія : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2012. 400 с. (Серія «Альма-матер»).
2. Гримич М. Два виміри національного характеру. *Наука і суспільство*. 1991. № 8. С. 207-301.
3. Донченко О., Романенко Ю. Архетипи соціального життя і політика: Глибинні регулятиви психополітичного повсякдення. Київ : Либідь, 2002. 447 с.
4. Карпа І. Фрейд би плакав. Харків : Фоліо, 2007. 238 с.
5. Мід Дж. Голосовий жест і значимий символ. *Дух, Самість і Суспільство*. Київ, 2000. С. 54-67.
6. Павлюк С. Особливості та динаміка сучасного процесу етнічної самоідентифікації українців: до питання теорії етносу. *Слово і час*. 2002. № 6. С. 3-7.
7. Підліток у великому місті: фактори та механізми соціалізації / під ред. Л. Г. Сокур'янської. Харків : Видавничий центр ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2000. 207 с.

8. Ручка А. О., Танчер В. В. Курс історії теоретичної соціології. Київ : Наукова думка, 1995. 224 с.
9. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Загальна психологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 296 с. Гриф надано МОН України (Лист № 1/11-12276 від 29.12.2010 р.)
10. Соціологія : навчальний посібник / за ред. С. О. Макєєва. Київ : «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1999. 344 с
11. Савченко О. В. Структурні компоненти процесу поняттєвого мислення : монографія. Херсон : ПП Вишемирський В. С. , 2012. 264 с.
12. Alport G. The nature of prejudice. N.Y., 1958.
13. Moscovici S. Theory and society in social psychology // The Context of Social Psychology / Ed. J. Israel, H. Taifel. London : Acad.Press, 1972.
14. Oppenheim A.N. Questionnaire Design, Interviewing and Measurement. New Edition. London : Pinter Publishers, 1992. 303 p.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

- ispp.org.ua – офіційний сайт Інституту соціальної та політичної психології АПН України

Методичні рекомендації до самостійної роботи.

При опрацюванні літератури з курсу необхідно складати розгорнутий конспект, який би включав основні положення підходу, концепції, ключові поняття, закономірності, найбільш показові характеристики тощо. При розгляданні будь-якої авторської концепції чи теорії корисно визначити, до якого підходу належить ця концепція, які поняття складають її категоріальний апарат, як цей автор розуміє поняття особистості, умови, джерела, чинники, рушійні сили розвитку особистості, критерії та зміст періодизації розвитку особистості та чи розглядає ці питання взагалі. Корисно провести паралелі з добре відомими студенту теоріями, порівняти поняття та зміст положень, що використовують та наводять різні автори.

Бажано структурувати конспект зручним для студента чином: ввести нумерацію пунктів, що розкриваються, виділяти підкреслюванням чи кольором ключові поняття, складати блок-схему, що наглядно ілюструє зв'язки основних аспектів матеріалу, тощо.

Питання, які студент неспроможний розв'язати самостійно, розумно підняти під час аудиторних занять або консультацій.